

Висновки: таким чином у нашому дослідженні встановлено, що підвищення вираженості алекситимії частково опосередковує погіршення якості сну при розладі адаптації в українських студентів. При цьому у жінок це явище більш виражене порівняно з чоловіками, що вказує на більшу актуальність корекції алекситимії серед жінок з розладами адаптації з метою покращення якості сну.

Ключові слова: стать, алекситимія, розлад адаптації, якість сну, студенти.

БІЛЬ ТА ПСИХОЕМОЦІЙНІ РОЗЛАДИ ПРИ БОЙОВИХ ВИБУХОВИХ ТРАВМАХ КІНЦІВОК РІЗНОЇ ЛОКАЛІЗАЦІЇ PAIN AND PSYCHO EMOTIONAL DISORDER IN COMBAT BLAST TRAUMAS OF LIMBS WITH DIFFERENT LOCALIZATION

Меньшикова Валерія Олександрівна
Menshykova V.

Науковий керівник: к.мед.н, доц. Гринь К. В., к.мед.н, доц. Пінчук В. А.

Scientific adviser: assoc. prof. Hryn K., PhD, MD, assoc. prof. Pinchuk V., PhD, MD.

Полтавський державний медичний університет

Кафедра нервових хвороб

м.Полтава, Україна

Актуальність: частота розвитку емоційних порушень в учасників бойових дій з продовженням воєнного стану в Україні невпинно зростає. Все більше бійців отримують травми різної складності та локалізації, страждають на больові розлади, які впливають на різні сфери життя, психічне та фізичне благополуччя.

Мета роботи: оцінити роль локалізації больового синдрому при вибухових пораненнях кінцівок у формуванні емоційних порушень в учасників бойових дій.

Матеріали та методи: проведено обсерваційне дослідження серед учасників бойових дій, які проходили стаціонарне лікування на базі КП «Полтавська обласна клінічна лікарня імені М.В. Скліфосовського ПОР», КП «2-А міська клінічна лікарня ПМР». У дослідження, після отримання усвідомленої інформованої згоди, було включено 34 особи (усі пацієнти чоловічої статі): I група – 18 осіб з больовим синдромом внаслідок вибухової травми на рівні верхніх кінцівок, II група – 16 осіб з больовим синдромом внаслідок вибухової травми на рівні нижніх кінцівок. Усім учасникам було проведено клінічне інтерв'ю з оцінкою емоційних порушень, аналізом типу та інтенсивності больового синдрому (за шкалами ВАШ та PainDetect), клініко-психопатологічне обстеження для діагностики ПТСР (за Міссісіпською шкалою посттравматичних стресових розладів – військовий варіант), тривожно-депресивної симптоматики (за шкалою HADS). Для статистичного аналізу використано критерій Манна-Уїтні.

Результати: пацієнти обох груп мали гострий (тривалість до 1 місяця) та змішаний характер болю (ноцицептивний, нейропатичний), в I групі середній показник за шкалою ВАШ був 6,5 балів, за шкалою PainDetect 27,2 балів, II група мала нижчі середні показники: за шкалою ВАШ 4,5 балів, за шкалою PainDetect 25,3 бали, що не має статистично значущої різниці.

Показники ступеню вираженості посттравматичних стресових реакцій за Міссісіпською шкалою посттравматичних стресових розладів були достатньо високими в обох досліджуваних групах, а саме: 83,9 в I групі та 86,9 в II групі, що свідчить про наявність симптомів ПТСР в усіх досліджених пацієнтів.

Встановлена залежність між рівнем ураження при вибуховій травмі та інтенсивністю тривожно-депресивних розладів (за шкалою HADS). Середній показник тривожності у пацієнтів I групи склав 6,75 балів, депресії – 5,7 балів; у пацієнтів II групи – 8,5 балів та 8,3 балів відповідно, що є статистично значущим за критерієм Манна-Уїтні ($p=0,024$).

Висновки: після отримання вибухових травм неминучим є відповідне емоційне реагування з розвитком цілого спектру розладів, специфічно пов'язаних зі стресом. Незалежно від зони ураження пацієнти мають інтенсивні больові прояви, які провокують появу та посилення психоемоційних розладів у вигляді тривожно-депресивного синдрому. Неприйняття можливості активно та самостійно пересуватися значно переважає над емоційними переживаннями відносно збереження функції верхніх кінцівок.

Ключові слова: вибухова травма, біль, тривога, депресія.

ЗВ'ЯЗОК ВИРАЖЕНОСТІ ПРОЯВІВ БРУКСИЗМУ З ПСИХОЕМОЦІЙНИМИ ПОРУШЕННЯМИ ТА ГІГІЄНОЮ СНУ THE CORRELATION BETWEEN THE SEVERITY OF BRUXISM AND PSYCHO-EMOTIONAL DISORDERS AND SLEEP HYGIENE

Охріменко Вікторія Олегівна, Охріменко Роман Юрійович

Okhrimenko V., Okhrimenko R.

Науковий керівник: д.мед.н., проф. Скрипніков А. М., к.мед.н., доц. Бойко Д. І.

Scientific adviser: prof. Skripnikov A., D.Med.Sc., assoc. prof. Boiko D., PhD, MD.

Полтавський державний медичний університет

Кафедра психіатрії, наркології та медичної психології

м.Полтава, Україна

Актуальність: наразі розповсюдженість проявів бруксизму стрімко зростає у різних вікових групах. Поряд з цим, розвиток бруксизму, якщо на нього не звертати увагу, може погіршувати якість життя і призводити до патологічної стертості зубів, виникнення темпоромандибулярного синдрому, дегенеративних змін у скронево-нижньощелепному суглобі, головного болю, болю в жувальних м'язах та змін у тканинах пародонту. Одним з провідних факторів виникнення бруксизму є гіперзбудливість центральної нервової системи та м'язова напруга, спричинена тривогою, стресом та депресією. При вчасному виявленні цих проявів можливо зменшити, а то й усунути симптоми бруксизму. Одним з перших рекомендованих методів лікування є психотерапія та імплементація гігієни сну після стоматологічної інтервенції.

Мета роботи: проаналізувати взаємозв'язок між вираженістю ознак бруксизму і ступенем психоемоційних порушень та якістю гігієни сну.

Матеріали та методи: дослідження проведено на базі приватної лікарської амбулаторії ФОРП Григор'єва С.П.. У дослідження включено 57 пацієнтів, котрі з різних причин зверталися до лікаря-стоматолога. Усім пацієнтам було запропоновано заповнити опитувальник статусу бруксизму (BSQ) та проведено стоматологічний огляд. Відповідно до результатів, учасників було розподілено на 2 групи: група 1 – 27 осіб з мінімальними проявами бруксизму, група 2 – 30 осіб з клінічними ознаками бруксизму. Для оцінки психологічного стану було використано шкалу депресії, тривоги та стресу (DASS-21). Індекс гігієни сну (SHI) було використано для оцінки поведінки, пов'язаної зі сном. Для статистичного аналізу використано критерій Мана-Уїтні, критерій Х²-Пірсона та кореляційний критерій Спірмана.

Результати: у групі 2 встановлено більш виражені ознаки депресії ($p=0,002$), тривоги ($p=0,002$) та стресу ($p=0,023$). При цьому якість гігієни сну статистично не відрізнялася між групами ($p=0,393$). Поряд з цим, середні бали за шкалою депресії ($p=0,002$), тривоги ($p<0,001$), стресу ($p=0,001$) та індексу гігієни сну ($p=0,007$) були вищими у групі 2. Встановлено, що вираженість бруксизму має прямий помірний кореляційний зв'язок з гігієною сну ($r=0,361$, $p=0,006$), а також із депресією ($r=0,517$, $p<0,001$), тривогою ($r=0,585$, $p<0,001$) та стресом ($r=0,560$, $p<0,001$). Поряд з цим, індекс гігієни сну прямо помірно корелював з депресією ($r=0,499$, $p<0,001$), тривогою ($r=0,408$, $p=0,002$) та стресом ($r=0,397$, $p=0,002$).

Висновки: нами продемонстровано, що більша вираженість ознак бруксизму пов'язана з вищими рівнями депресії, тривоги, стресу та погіршенням гігієни сну. При цьому при задовільній та гарній гігієні сну можуть зберігатися виражені ознаки бруксизму разом з проявами депресії, тривоги та стресу. Таким чином, не зважаючи на те, що рекомендації з гігієни сну належать до першочергових заходів боротьби з бруксизмом, такі пацієнти можуть потребувати скринінгу на наявність психоемоційних порушень і відповідної психотерапевтичної корекції задля досягнення успішних результатів лікування.

Ключові слова: бруксизм, стрес, тривога, депресія, гігієна сну.

ВИЗНАЧЕННЯ ЕМОЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО СТАНУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

IDENTIFICATION OF STUDENTS' PSYCHO-EMOTIONAL STATE IN MODERN CONDITIONS

Парасич Юлія Олегівна, Орлова Анастасія Андріївна

Parasych Yu., Orlova A.

Науковий керівник: к.мед.н, доц. Павленко С. А., Браїлко Н. М.

Scientific adviser: assoc. prof. Pavlenko S., PhD, MD, Brailko N. M.

Полтавський державний медичний університет

Кафедра пропедевтики терапевтичної стоматології

м.Полтава, Україна

Актуальність: життя вносить свої корективи в нашу буденність. Людина не може вплинути на обставини, не може їх корегувати, але може усвідомити проблему, прийняти ситуацію і адаптуватися до стану навколишнього середовища та характеру існування в новій реальності, задля того, щоб відчувати контроль над власним життям, усвідомлювати своє місце в ньому, саморозвиватися й рухатися вперед назустріч новим подіям.

Вже майже 2 роки з початку повномасштабної війни в Україні, кожен громадянин відчуває її вплив на свою реальність, на емоційний стан. Психологічна допомога має бути обов'язковою